

2. Tam samo. – P-5078. – 61 ark.
3. Tam samo. – P-53958. – 74 ark.
4. Tam samo. – P-54020. – 37 ark.
5. Derzhavnyj arhiv Chernivec'koi' oblasti, m. Chernivci. – F.286. – Op.2. – Spr.404. – 274 ark. (rum. movoju).
6. Tam samo. – F.30. – Op.4. – Spr.613. – 13 ark. (rum. movoju).
7. Tam samo. – Spr.614. – 23 ark. (rum. movoju).
8. Tam samo. – Spr.615. – 21 ark. (rum. movoju).
9. Mandryk M. Ukrai'ns'kyj nacionalizm: stanovlennja v mizhvojennu dobu / Peredmovva Vasylja Verygy / Marija Viktorivna Mandryk. – Kyi'v: Vyd-vo imeni Oleny Teligy, 2006. – 392 s.
10. Portret poeta, mal'ovanyj generalom [Elektronnyj resurs]. – Rezhym dostupu: <http://lib.if.ua/franko/1314084244.html>
11. Stercho P. Karpato-Ukrai'ns'ka derzhava: Do istorii' vyzvol'noi' borot'by karpats'kyh ukrai'nciv u 1919–1939 rokah / Petro Jurijovych Stercho. – L'viv: Za vil'nu Ukrai'nu, 1994. – 288 s.
12. Central'nyj derzhavnyj arhiv vyshhyh organiv vlady ta upravlinnja. – F.3833. – Op.3. – Spr.1. – 230 ark.
13. Chajkovs'kyj A. Pam'jati pokijnogo general-avdytora Zahara Pavljuha / Andrij Chajkovs'kyj // Dilo. – 1934. – №57.

Mandryk-Melnychuk M. V., doctor of historical science, associate professor at the Department of Social Medicine and OHP, Bukovina State Medical University (Ukraine, Chernivtsi), mandrivescu@yahoo.com

The historical reconstruction of the Bucovina branch of Huzar's pedigree

Based on the analysis of archival documents made historical reconstruction Bukovina branch Husar' family. It is shown that Husar' family belonged to the most influential and respected in Bukovina in the last decade Austro-Hungarian period and during the Romanian occupation of the Ukrainian territory. The role Husars in activation of contemporary political life of Bukovina. Proved that the life story of one of the most famous families of Bukovina, which was directly related to the development of the national liberation movement there, was an example of philanthropy, elegance, education, contains many inaccuracies and deliberate falsification. We can assume that the reason for this lies in the very disposition Husars against the occupation – either Romanian or Soviet – government and national assimilation of Ukrainians. Each saw in this patriotic family of their dangerous enemies. However, it cannot underestimate the role and the place that occupied with dignity Husar' family representatives in 1920–1944 in the history of the national liberation movement in Bukovina.

Keywords: nationalism, philanthropy, occupation, assimilation, genealogy, historical figure, reconstruction.

* * *

УДК 94:[355.02:355.55 (477)]

Нечепуренко А. О.,
заступник начальника відділу особового складу та
стройового, Національна академія сухопутних військ
ім. гетьмана Петра Сагайдачного (Україна, Львів),
neandrejka08@gmail.com

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗБУДОВИ ЗС УКРАЇНИ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ

Розглядаються особливості законодавчого забезпечення питань проходження військової служби окремими категоріями громадян України та перспективи його удосконалення.

Проведено джерелознавчий аналіз за тематикою дослідження та встановлено, що питання нормативно-правового забезпечення заходів розбудови Збройних Сил України не знайшли відображення у сучасній історіографії. Проаналізовано зміст документів які регламентують порядок проходження військової служби громадянами України.

Автором виявлено низку протиріч у документах, які регламентують проходження військової служби на сучасному етапі розбудови українського війська.

Ключові слова: військова кадрова політика, військова служба за контрактом, Збройні Сили України.

Анексія Російською Федерацією Кримського півострову, «гібридна війна» на Сході України та заходи щодо розбудови Збройних Сил України стали причиною відпрацювання змін до керівних документів з питань проходження військової служби громадянами України.

Протягом 2014–2016 рр. працівниками кадрових органів частин і підрозділів, військових комісаріатів, наукових установ підпорядкування МО України було підготовлено багато пропозицій та уточнень у діючі нормативні документи з метою удосконалення та адаптації існуючого законодавства до вимог сьогодення. Діяльність військових кадровиків та працівників військових комісаріатів щодо залучення до служби в українському війську найбільш підготовлених у професійному плані фахівців, створення відповідних умов для якісного комплектування особовим складом, спроможним до виконання завдань за призначенням та забезпечення його ефективного використання, без перебільшення є високопрофесійними.

Аналіз наявної джерельної бази за тематикою нашого дослідження дозволяє зробити висновки, що питання, пов'язані зі становленням системи кадрового менеджменту у Збройних Силах України, формуванням адекватної кадрової політики в історичній ретроспективі розглядались у дослідженнях українських науковців О. Гапесвої, М. Думенка, О. Ковалю, О. Медвідя, В. Радецького.

Багато цікавої інформації щодо удосконалення системи комплектування українського війська міститься у наукових студіях В. Хижняка, О. Затинайка, С. Кропивченка.

Студіюванням проблемних питань військової кадрової політики присвячені дисертаційні дослідження О. Сивака, О. Дашкевича та М. Гребенюка. У наших попередніх дослідженнях розглянуто особливості нормативно-правового забезпечення кадрової роботи в особливий період, який настає з моменту оголошення мобілізації [1]. Проте у вищезазначених наукових працях відсутні питання, пов'язані з особливістю нормативно-правового забезпечення проходження військової служби громадянами України, зокрема, в частині укладання контрактів.

Отже метою нашого дослідження є виявлення розбіжностей у керівних документах з питань проходження військової служби окремими категоріями громадян України в особливий період та обґрунтування необхідності їхнього врегулювання.

Практика укладання контрактів щодо проходження військової служби у Збройних Силах України (далі – ЗС України) розпочалась на другому етапі реформування українського війська, який хронологічно визначається 1997–2001 рр. і пов'язаний із затвердженням першої за часи Незалежності Державної програми будівництва та розвитку ЗС України. У подальшому, до проведення заходів часткової мобілізації – до 2014 р. – на підставі діючого Положення про проходження громадянами України військової служби у ЗС України [2] питання укладання контрактів здійснювалось у плановому порядку на терміни, визначені законодавством України.

Як вже зазначалось вище, військова агресія РФ та необхідність захисту територіальної цілісності та недоторканості України спричинили відповідні корективи щодо нормативно-правової бази з питань проходження військової служби: у випадку закінчення терміну контракту в особливий період нові контракти не укладались, а їхня дія продовжувалась за рішенням командира військової частини наказом по стройовій частині із формулюванням «понад встановлені

строки на період до оголошення демобілізації». Лише після прийняття Закону України від 06 грудня 2016 №1769–VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України», який набув чинності 07 січня 2017 року після офіційного опублікування у парламентській газеті «Голос України», питання укладання контрактів набуло іншого змісту [3].

Так, відповідно до частини восьмої статті 26 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» передбачено право звільнення тих військовослужбовців, контракти яких було продовжено «до закінчення особливого періоду або до оголошення рішення про демобілізацію» та військовослужбовців, які раніше уклали контракти, а термін їхньої дії закінчився під час особливого періоду [3].

Відповідно, із набранням чинності Закону припинила дію норма щодо продовження наказами (по стройовій частині) терміну служби військовослужбовцям, у яких під час особливого періоду закінчився строк контракту, про що йшлося вище.

Слід зазначити, що відповідно до вимог Закону, звільнення з військової служби військовослужбовців, які набули право на звільнення та виявляють таке бажання, проводиться у строки та в обсягах, визначених спільною Директивою Міністерства оборони України і Генерального штабу Збройних Сил України. Цим документом також встановлено відповідні строки й обсяги звільнення таких військовослужбовців, а саме – не пізніше одного року з дня набрання чинності Законом (курсив автора), тобто у період з 07 січня 2017 року до 06 січня 2018 року.

Вищезазначена норма надає право на звільнення військовослужбовцям, які уклали контракти до закінчення особливого періоду, в період до 06 січня 2016 року та військовослужбовцям, які проходять військову службу за контрактом, дію якого до 06 липня 2016 року продовжено понад встановлені строки до оголошення рішення про демобілізацію. По завершенні річного періоду дії Закону, після 07 січня 2018 року зазначені підстави для звільнення до таких військовослужбовців втрачають свою дію.

Окремо слід зазначити, що військовослужбовці, які проходять військову службу за контрактом, дію якого до 06 липня 2016 року продовжено понад встановлені строки до оголошення рішення про демобілізацію, мають право укласти нові контракти, передбачені частиною четвертою статті 23 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» (далі – Закон), а саме:

- для військовослужбовців, які проходять військову службу на посадах рядового складу, – на 3 роки;
- для військовослужбовців, які проходять військову службу на посадах сержантського і старшинського складу, – на строк від 3 до 5 років;
- для осіб офіцерського складу – на строк від 5 до 10 років [3; 4].

Для осіб офіцерського складу, які мають право на пенсію за вислугою років, за їх бажанням строк проходження військової служби за новим контрактом передбачено продовження контракту на строк від 2 до 10 років, але не більше ніж до досягнення граничного віку перебування на військовій службі. При цьому, у разі небажання військовослужбовця укладати новий

контракт, він продовжує проходити військову службу за попереднім контрактом, дію якого продовжено понад встановлені строки до оголошення рішення про демобілізацію та має право звільнитись з військової служби до 06 січня 2018 р. [3].

Також змінами до Закону надано право військовослужбовцям, які проходять військову службу за контрактом, який укладений на шість місяців, продовжувати військову службу за новими контрактами на інші строки, передбачені частиною четвертою статті 23 Закону [3; 4].

Зауважимо, що протягом особливого періоду, військовослужбовці мають право укладати нові контракти на визначені строки до досягнення граничного віку перебування у запасу другого розряду (для рядового, сержантського, молодшого та старшого офіцерського складу – до 60 років, для вищого офіцерського складу – до 65 років, для військовослужбовців-жінок – 50 років). При укладанні нових контрактів, для військовослужбовців, які під час його дії досягнуть (або досягли) граничного віку перебування на військовій службі, передбаченими пунктами 1–4 частини першої статті 22 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», у розділі «Інші умови контракту» зазначається: «Після закінчення особливого періоду, у разі досягнення військовослужбовцем граничного віку перебування на військовій службі, контракт припиняється (розривається), а військовослужбовець підлягає звільненню з військової служби за віком» [3; 4].

Військовослужбовці, у яких строк контракту закінчився після 07 січня 2017 року та які виявили бажання звільнитись з військової служби, звільняються з військової служби у зв'язку із закінченням строку контракту. З тими, хто висловив бажання проходити військову службу за контрактом, строк якого закінчився після 07 січня 2017 року, укладаються нові контракти на строки, передбачені частиною четвертою статті 23 Закону [3].

Але під час опрацювання змін до законодавства не було враховано низку особливостей: передусім, контракт про проходження військової служби укладається лише з *військовослужбовцями, придатними до подальшого проходження військової служби за станом здоров'я (курсив автора)*. Ця норма встановлена [4], де зазначається, що «Військова служба – є державною службою особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я і віком громадян України...» та пунктами 2,4, 2.10, 2.16 Інструкції про організацію виконання Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України, затвердженої наказом Міністра оборони України від 10 квітня 2009 року №170. При цьому, проходження військово-лікарської комісії необхідно лише для військовослужбовцям, які досягли 40-річного віку та старшого віку.

Також у чинному законодавстві не передбачено норму щодо укладання нових контрактів з військовослужбовцями які, відповідно до Постанови військово-лікарської комісії визнані обмежено придатними до військової служби, оскільки звільненню з військової служби в особливий період такі військовослужбовці

не підлягають. Отже, на нашу думку виникає правова колізія: з одного боку, керівні документи з питань проходження військової служби, затверджені у 2017 р. вимагають звільнити військовослужбовців, які під час укладання нового контракту визнані військово-лікарською комісією непридатними до військової служби в мирний час, обмежено придатними у воєнний час, а з іншого – таке звільнення є неможливим, оскільки під час особливого періоду військовослужбовці, визнані обмежено придатними до військової служби, звільненню не підлягають – (підпунктом «б» пункту 1 частини восьмої статті 26 Закону передбачено, що під час дії особливого періоду, з моменту оголошення мобілізації до часу введення часу, звільнення з військової служби підлягають військовослужбовці, які відповідно до висновку (постанови) військово-лікарської комісії визнані непридатними до військової служби в мирний час, обмежено придатними у воєнний час, якщо вони не висловили бажання продовжувати військову службу) [4].

На нашу думку, ситуація, що склалась, є помилковою, оскільки у разі її подальшого розвитку викличе зниження рівня укомплектованості підготовленим особовим складом частин і підрозділів українського війська в умовах військової агресії «східного сусіда». Вважаємо за необхідне найближчим часом опрацювати пропозиції щодо внесення змін й доповнень у нормативно-правові акти України з питань проходження військової служби з метою врегулювання протиріч, недопущення зниження бойових спроможностей військових підрозділів, передусім, у зоні проведення АТО.

Висновки. Враховуючи вищевикладене ми вважаємо, що в умовах дії особливого періоду чинне законодавство України щодо порядку проходження військової служби громадян України, зокрема щодо звільнення військовослужбовців у запас, потребує удосконалення. Виваженому підходу підлягають питання, що визначають порядок проходження військової служби військовослужбовцями, які визнані непридатними (обмежено придатними) до проходження військової служби.

У наших подальших дослідженнях ми плануємо розглянути питання удосконалення питань заміщення на конкурсній основі вакантних посад науково-педагогічних працівників у вищих військових навчальних закладах з обов'язковим врахуванням наявних наукових здобутків кандидатів на посади, рівня їхньої освіти та бойового досвіду.

Список використаних джерел

1. Нечепуренко А. О. Військова кадрова політика у Збройних Силах України / А. О. Нечепуренко // Застосування Сухопутних військ Збройних Сил України у конфліктах сучасності: Збірник тез доповідей науково-практичної конференції. – Львів, НАСВ, 2016. – С.93.
2. Положення про проходження громадянами України військової служби у Збройних Силах України із змінами, внесеними Указами Президента [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1153/2008>.
3. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку проходження військової служби» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1769-19>.
4. Закон України «Про військовий обов'язок і військову службу» із змінами, внесеними Законами [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>

References

1. Nechepurenko A. O. Viys'kova kadrova polityka u Zbroynykh Sylakh Ukrainy / A. O. Nechepurenko // Zastosuvannya Sukhoputnykh viys'k Zbroynykh Syl Ukrainy u konfliktakh suchasnosti: Zbirnyk tez dopovidey naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. – L'viv, NASV, 2016. – S.93.
2. Polozhennya pro prokhozhdennya hromadyanamy Ukrainy viys'kovoyi sluzhby u Zbroynykh Sylakh Ukrainy iz zminamy, vnesenymy Ukazamy Prezydenta [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1153/2008>.
3. Zakon Ukrainy «Pro vnesennya zmin do deyakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo udoskonalennya porjadku prokhozhdennya viys'kovoyi sluzhby» [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1769-19>.
4. Zakon Ukrainy «Pro viys'kovy obov'yazok i viys'kovu sluzhbu» iz zminamy, vnesenymy Zakonamy [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>

Nechepurenko A. O., Deputy Head of Personnel, Lviv National military Academy named after hetman Sagaydachny (Ukraine, Lviv), neandrejka08@gmail.com

Some issues of military service at the present stage of development of the Armed Forces of Ukraine: historical and legal analysis

The peculiarities of legislative support of questions of military service to certain categories of citizens of Ukraine and prospects for its improvement are considered.

A source analysis on the subject of the study was carried out and it was established that the issues of regulatory support for the development of the Armed Forces of Ukraine were not reflected in modern historiography. The content of documents regulating the procedure for military service by citizens of Ukraine is analyzed.

The author identified a number of contradictions in the documents regulating the passage of military service at the present stage of development of the Ukrainian army.

Keywords: military personnel policy, military service under the contract, the Armed forces of Ukraine.

* * *

УДК 304.4

Братусь І. В.,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри образотворчого мистецтва, Інститут мистецтв Київського університету ім. Бориса Грінченка (Україна, Київ), kulturolog@gmail.com

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ АСПЕКТИ ВИСВІТЛЕННЯ ПОСТАТІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Проаналізовано основні фактори, що сприяють викладанню шевченкових студій в Україні. Визначено головні напрямки в сучасних умовах. Показано проблеми сприйняття генія Тараса Шевченка.

Ключові слова: Тарас Шевченко, історія, культура, система освіти, Вікіпедія, діаспора, національна специфіка, достовірність інформації, поліваріантність, толерантність.

Сьогодні в освіті здійснюється своєрідний прорив – стрімка хвиля інформатизації торує собі принципово нове русло в усіх сферах людської діяльності. Кожна година сьогодні продукує море інформації, що стрімко заповнює всесвіт усілякими потрібними та непотрібними матеріалами. В минуле відходять ідеологічні концепції, поліваріантність мислення та дії стає нормою для багатьох мислячих верств суспільства.

Але не варто ідеалізувати новітні технології – стрімке зростання знань часто призводить до розмивання меж розвитку культури; національний компонент губиться в мареві інтернаціонального процесу. Безумовно, що поки не йдеться про втрату національної ідентичності багатомільйонного українського народу, але культурна складова значно забаламучується безвідповідальністю деяких категорій людей, а подекуди ми